

Kapitel 10

Possessive pronominer

Los pronombres posesivos

På spansk findes der to typer af de såkaldte possessive pronominer eller ejestød. *Den possessive artikel* fungerer som determinativ, d.v.s. at den altid står foran et substantiv (*mi casa*), mens det andet, *det possessive adjektiv* kan fungere som et efterstillet attributiv (*la casa mía*), eller det kan substantiveres og dermed have en selvstændig funktion på sætningsniveau (*tu casa es verde, la mía es roja*):

Mira, Danielín, hijo, éstas son las sábanas
tuyas. Van marcadas con tus iniciales. Y
éstas tus camisetas (Del 10)

Hør, min lille Daniel, det er dine lagner. De
er mærket med dine initialer. Og dette
dine undertrøjer

10.1 Morfologi

Der findes på sin vis to bøjningssystemer der er relaterede til possessiverne. For det første skifter de form efter hvem det er der *ej*er noget (*min* overfor *din* eller *hendes*), men derudover kongruerer de med det substantiv - eller den ting i den virkelige verden - der udtrykkes et ejerforhold til (*min* cykel, *mit* hus, *mine* cykler). Erfaringsmæssigt kan det give problemer i tredje person, hvor *hans*, *hendes* og *deres* hedder det samme.

Den possessive artikel			Det possessive adjektiv	
Singularis	Pluralis	Person	Singularis	Pluralis
mi/-s	nuestro/-a/-os/-as	første	mío/-a/-os/-as	nuestro/-a/-os/-as
tu/-s	vuestro/-a/-os/-as	anden	tuyo/-a/-os/-as	vuestro/-a/-os/-as
su/-s	su/-s	tredje	suyo/-a/-os/-as	suyo/-a/-os/-as

Su casa betyder *hans* eller *hendes hus*, men også *deres hus*. Derimod behøver *sus casas* ikke at betyde *deres huse* - og slet ikke *deres hus*, som nogle kan forledes til at oversætte det til. *-s* i *sus* markerer blot at kernen (det der ejes) er pluralis ligesom *las casas*. Så *sus casas* betyder altså *hans / hendes / deres huse*.

10.2 Syntaks

Også syntaktisk adskiller de to typer af possessiver sig fra hinanden.

10.2.1 Den possessive artikel

Den possessive artikel bruges som den bestemte artikel, idet den også *bestemmer* kernen. Den kan også substantiveres adjektiv, selv om det nok er mindre almindeligt:

<i>la dimisión de su secretario general, Joaquín Almunia</i> (País)	dets generalsekretær Joaquín Almunias tilbagetræden
" <i>La posición de mi gobierno es firme en...</i> " (Rep)	"Min regerings stilling er urokkelig i..."
<i>¿Sabes quién me dijo que vendría a tu conferencia?</i> (Muñ 53)	Ved du hvem der sagde at hun ville komme til dit foredrag?
<i>mi gordo</i> (hørt)	Min tyksak (kælenavn til mand)

10.2.2 Det possessive adjektiv

Det possessive adjektiv er markeret (det understreger) i forhold til den possessive artikel, og det kan substantiveres v.h.a. den bestemte artikel. Som attributiv er det altid efterstillet kernen.

<i>el escándalo que implicó a ex colaboradores suyos</i> (País)	den skandale som implicerede nogle af hans tidligere samarbejdspartnere
<i>En La República del 2 del pte, aparece una declaración mía referida al escándalo de la falsificación industrial de firmas</i> (Rep)	I La República fra den 2. i indeværende måned står en af mine udtalelser skandalen med den systematiske falsificering af underskrifter
<i>Y ese muchacho que sacó esto es familia tuya</i> (Mog 39)	Og den dreng som fik det, er familie af dig

I forbindelse med *ser* kan substantivsyntagmet både stå med ubestemt artikel og helt uden artikel når der refereres til personer. Der er således en semantisk forskel mellem *mi amigo / el amigo mío* (min ven) og *un amigo mío* (en af mine venner). Med reference til inanimerede størrelser, kan artiklen vanskeligt udelades:

<i>ninguna de las voces que escuchaba podía ser la suya</i> (Muñ 75)	ingen af de stemmer han hørte kunne være hendes
--	---

Som subjektspredikativ står det possessive adjektiv (jf. adjektiverne) uden determinativ:

<i>dado que el tocadiscos era mío</i> (Muñ 33)	eftersom pladespilleren var min
--	---------------------------------

I udbrud bruges det possessive adjektiv uden artikel:

<i>Y los tobillos, Dios mío ...</i> (Muñ 27)	Og anklerne, Gud ...
<i>- Hijas mías - dijo, al fin - está en vuestras manos</i> (Del 168)	- Piger, sagde han endelig, det ligger i jeres hænder

10.2.3 Undgå tvetydigheder

Som nævnt er possessiverne tvetydige i tredje person, så hvis konteksten ikke gør betydningen klar, kan det være nødvendigt at lave en anden konstruktion der kan udtrykke tilhørsforhold (*possession*). Det gøres v.h.a. en artikel og et attributiv med *de* + styrelse:

<i>es descabellado imaginar la remota posibilidad de que un conocido mío fuera a la vez conocido de ella (:su conocido / conocido suyo) (Sáb V)</i>	det er urimeligt at forestille sig den fjerneste mulighed for at en bekendt af mig samtidig skulle være en af hendes bekendte
<i>por miedo no a descubrir que me seguían, sino a que mis ojos y los de ellos (:los suyos) se encontraran (Muñ 13)</i>	ikke af angst for at opdage at de fulgte efter mig, men for at mine øjne og deres skulle mødes
<i>los accidentes son provocados por la imprudencia de ellos (:su imprud.) (Rep)</i>	trafikulykkerne forårsages af deres [børnes] uforsigtighed

10.2.4 Possessiver ved tiltale

I tiltale bruges possessivet ved militære titler:

Mi teniente Min løjtnant

Ved andre titler kan *señor / señora* sættes foran:

Sí, (señor) profesor / director Ja, hr. lærer / (hr.) direktør

Bemærk at der ikke er possessiv ved anden *tiltale*:

¡Tonto! ¡Imbécil! etc. **din** idiot!

10.2.5 Udeladelse af possessiv

Possessiverne bruges generelt mindre på spansk end på dansk. Når referencen er klar undgås possessivet ofte og det erstattes da af den bestemte artikel. Det kan være vanskeligt at se hvornår possessivet kan udelades:

Cúidate y cuida la ropa, hijo (Del 11) Pas på dig selv og pas på dit tøj
tiene los ojos grandes han / hun har store øjne

Det må her være logisk at det ikke drejer sig om en andens tøj, eller andres øjne.

Det fremføres ofte at possessiverne især undgås ved beklædningsgenstande og ved kropsdele (arm, hoved, næse etc.). Man bruger da den såkaldte *possessive dativ* (se også 8.2.2.3) til at markere tilhørsforholdet. Det er et bundet pronomen i dativ eller det reflektive pronomen. Det vil ofte - måske lidt udansk - kunne oversættes med *på hende, på mig selv* o.s.v.:

<i>Le apreté el brazo (Sáb IX)</i>	Jeg trykkede hendes arm /armen på hende
<i>se me paró el corazón (Muñ 21)</i>	mit hjerte stoppede
<i>se extrajo de la boca un hueso (Muñ 23)</i>	hun tog et ben ud af munden (på sig selv)
<i>Clara estaba sentada al lado de su madre y ésta le apretaba la mano con impaciencia (All 14)</i>	Clara sad ved siden af sin mor, og denne trykkede utålmodigt hendes hånd

I nedenstående eksempel ville *la* lyde for generelt, det ville ikke give indtryk af at det drejede sig om hans egen hånd:

<i>la conocía como la palma de su mano</i> (All 38)	han kendte hende som sin egen bukse-lomme [egl.: håndflade]
---	---

Det er værd at bide mærke i at man ikke bruger possessiv ved verbet *robar*. Der bruges indirekte objekt til at markere den *interese* den bestjålne har i handlingen:

<i>Le robaron la bicicleta</i>	De stjal cyklen fra ham
<i>*robaron su bicicleta</i>	Ikke: de stjal hans cykel

Ved bl.a. præpositionen *con* foran kropsdele udtrykker artiklen en momentan tilstand, mens possessivet kan bruges ved en egenskab:

<i>Me sentí una especie de monstruo, viendo sonreír al ciego, que me miraba con los ojos bien abiertos</i> (Sáb XII)	Jeg følte mig som en slags uhyre, som jeg så den blinde smile som så på mig med øjnene helt vidt åbne
<i>Emmanuelle lo miró con sus grandes ojos azul oscuro,...</i> (Sol 33)	Emmanuelle så på ham med sine store mørkeblå øjne

Det skal endelig slås fast at man på begge kontinenter støder på possessiver ved kropsdele, også selv om den bestemte artikel ville gøre sammenhængen tilstrækkelig klar:

<i>cuando la veía escalar [...], apoyando justo la punta de sus dedos y de sus pies en un minúsculo saliente de granito</i> (Sol 42)	når han så hende klatre op [...], og lige netop støtte finger- og tåspidser på et lille granitfremspring
<i>Mi cabeza es un laberinto oscuro</i> (Sáb VIII)	Mit hoved er en mørk labyrint
<i>la sonrisa de sus labios</i> (Muñ 60)	hendes læbers smil
<i>todas las variantes se amontonaron y revolviéron en mi cabeza</i> (Sáb VI)	alle mulighederne hobede sig op og kørte rundt i mit hoved

Det skal dog anbefales at være tilbageholden med brug af possessiver i sådanne tilfælde.

10.2.6 Possessiver ved sideordnede substantiver

Når to substantiver er sideordnede repræsenterer de oftest to forskellige størrelser, og så skal de have hver sit possessiv (se også *artiklen*):

<i>dejé allí mi bolsa y mi abrigo</i> (Muñ 27)	jeg efterlod min taske og min frakke der
<i>yo, en cambio, conocía ya su dirección y su teléfono</i> (Sáb XII)	jeg kendte derimod allerede hendes adresse og (hendes) telefonnummer
<i>Por eso cuando sonó el teléfono su cuerpo y su conciencia cobraron forma otra vez</i> (Muñ 77)	Så da telefonen ringede, fik hendes krop og hendes samvittighed form igen

men i nogle tilfælde kan to substantiver referere til en og samme størrelse, og så bruges kun et possessiv, *ven* og *kollega* kan for eksempel være samme person. I nogle tilfælde kan det dog være en subjektiv opfattelse om det drejer sig om to sider af samme sag - der opfattes som et hele - eller to forskellige størrelser:

<i>mi amigo y colega</i>	min ven og kollega
<i>Traté de ordenar un poco el caos de mis ideas y sentimientos</i> (Sáb XV)	Jeg forsøgte at få lidt orden på kaoset i mine ideer og tanker
<i>y luego me lanzaba a la calle, a tomar fresco y a rumiar mis dudas y aprensiones</i> (Sáb XVII)	og bagefter gik jeg ud på gaden for at få frisk luft og tænke over min tvivl og bekymringer
<i>con sus libros y carpetas abrazados sobre el pecho</i> (Muñ 66)	med hendes bøger og mapper holdt tæt ind til kroppen

På dansk kan vi sideordne to possessiver. Det kan på spansk kun lade sig gøre hvis de er substantiverede:

<i>tu coche y el mío tienen el mismo color</i>	din og min bil har samme farve
<i>el tuyo y el mío son los mejores</i>	din og min er de bedste

10.2.7 Særlige udtryk

Substantiver der er afledt af verber (verbal substantiver) og visse andre kan ofte have possessiv, hvor vi må lave en anden konstruktion på dansk:

<i>Terriblemente agitado, me levanté de un salto y fui a su encuentro</i> (Sáb IX)	Frygtelig udmattet sprang jeg op af stolen og gik hende i møde
<i>aunque sufrí mucho por su culpa, no tengo la necia pretensión de ser perfecto</i> (Sáb III)	selv om jeg led meget på grund af hende, har jeg ikke den tåbelige forestilling at jeg er perfekt

Disse udtryk er kan ses som en bredere opfattelse af *possession* (ejendom), som heller ikke på dansk er et entydigt begreb: *Leif Panduros bog* kan både være den han ejer og den han har skrevet.

10.3 Regional variation

10.3.1 *Su bolso de Juana*

Som nævnt i 10.2.3 kan tilhørsforhold for især tredje persons vedkommende udtrykkes mere klart v.h.a. de + personligt pronomen eller evt. et substantiv. Kernen determineres så af den bestemte artikel i stedet for possessivet (la casa de ella), men visse spanskamerikanske dialekter har en tendens til at bevare possessivet (jf. italiensk):

sus (:los) rastros del padre Melchor Apon-	sporene efter fader Melchor Aponte
te están aquí en este cementerio (Mog	ligger her på denne kirkegård
37)	

Denne brug kan ikke anbefales efterlignet.

10.3.2 Possessiv ved adverbier

Vi kan sige at su svarer til de él, de ella o.s.v., og derfor ses præpositionen de + personligt pronomen i visse adverbielle udtryk erstattet af et possessiv:

su = de él / tu = de ti etc. → delante suyo (: delante de ella)

uno de los eslabones que iban cerrando en	en af de ringe forfølgelseskomplottet var
torno suyo la trama de la persecución	ved at slutte omkring ham
(Muñ 75)	

Det er udtryk som delante mío, alrededor suyo o.s.v. Se eksempler i Alarcos §131. Denne brug af possessivet kan ikke anbefales efterlignet.